

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Προσφιλείς αδελφοί ιεράρχαι καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Αποτελεῖ κοινήν πεποίθησιν, ὅτι εἰς τήν ἐποχήν μας τό φυσικόν περιβάλλον ἀπειλεῖται ὅσον ποτέ ἄλλοτε εἰς τήν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Τό μέγεθος τῆς ἀπειλῆς ἀποκαλύπτεται εἰς τό γεγονός ὅτι τό διακύβευμα δέν εἶναι πλέον ἡ ποιότης τῆς ζωῆς, ἀλλά ἡ διατήρησις αὐτῆς εἰς τόν πλανήτην μας. Διά πρώτην φοράν εἰς τήν ἱστορίαν, ὁ ἄνθρωπος δύναται νά καταστρέψῃ τοὺς ὄρους τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς. Τά πυρηνικά ὄπλα εἶναι τό σύμβολον τοῦ προμηθεϊκοῦ τιτανισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀπτή ἔκφρασις τοῦ «συμπλέγματος παντοδυναμίας» τοῦ συγχρόνου «ἀνθρωποθεοῦ».

Εἰς τήν χρῆσιν τῆς πηγαζούσης ἐκ τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας ἰσχύος, ἀποκαλύπτεται σήμερον ἡ ἀμφισημία τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐπιστήμη ὑπηρετεῖ τήν ζωήν, συμβάλλει εἰς τήν πρόοδον, εἰς τήν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀσθενειῶν καί πολλῶν καταστάσεων αἱ ὁποῖαι ἐθεωροῦντο μέχρι σήμερον «μοιραῖαι», δημιουργεῖ νέας θετικὰς προοπτικὰς διά τό μέλλον. Ὅμως, ταυτοχρόνως, δίδει εἰς τόν ἄνθρωπον πανίσχυρα μέσα, ἡ κακή χρῆσις τῶν ὁποίων δύναται νά ἀποβῆ καταστροφική. Βιοῦμεν τήν ἐξελισσομένην καταστροφὴν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, τῆς βιοποικιλότητος, τῆς χλωρίδος καί τῆς πανίδος, τήν ρύπανσιν τῶν ὑδατίνων πόρων καί τῆς ἀτμοσφαιρας, τήν προϊοῦσαν ἀνατροπὴν τῆς κλιματικῆς ἰσορροπίας καί ἄλλας ὑπερβάσεις ὁρίων καί μέτρων εἰς πολλάς διαστάσεις τῆς ζωῆς. Ὁρθῶς καί προσφυῶς ἀπεφάνθη ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Κρήτη 2016), ὅτι «ἡ ἐπιστημονική γνῶσις δέν κινητοποιεῖ τήν ἠθικὴν βούλησιν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος, καίτοι γνωρίζει τοὺς κινδύνους, συνεχίζει νά δρᾷ ὡς ἐάν δέν ἐγνώριζεν» (Ἐγκύκλιος, § 11).

Εἶναι προφανές ὅτι ἡ προστασία τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ ἀκεραίου φυσικοῦ περιβάλλοντος, εἶναι κοινὴ εὐθύνη ὅλων τῶν κατοίκων τῆς γῆς. Ἡ σύγχρονος κατηγορικὴ προστακτικὴ διά τήν ἀνθρωπότητα εἶναι νά ζῶμεν χωρὶς νά καταστρέφωμεν τό περιβάλλον. Ἐνῶ ὅμως εἰς προσωπικόν ἐπίπεδον καί ἀπὸ πολλὰς κοινότητος, ομάδας, κινήματα καί ὀργανώσεις ἐπιδεικνύεται μεγάλη εὐαισθησία καί οικολογικὴ εὐθύνη, τά κράτη καί οἱ οικονομικοὶ παράγοντες ἀδυνατοῦν, ἐν ὀνόματι γεωπολιτικῶν σχεδιασμῶν καί τῆς «ιδιονομίας τῆς οικονομίας», νά λάβουν τὰς ὀρθὰς ἀποφάσεις διά τήν προστασίαν τῆς κτίσεως

καί καλλιεργοῦν τήν ψευδαίσθησιν ὅτι τά περί «παγκοσμίου οἰκολογικῆς καταστροφῆς» εἶναι ἰδεολόγημα τῶν οἰκολογικῶν κινήματων καί ὅτι τό φυσικόν περιβάλλον ἔχει τήν δύναμιν νά ἀνανεώνεται ἀφ' ἑαυτοῦ. Τό κρίσιμον ἐρώτημα, ὅμως, παραμένει: Πόσον θά ἀνθέξῃ ἡ φύσις τὰς ἀκάρπους συζητήσεις καί τὰς διασκέψεις, τήν περαιτέρω καθυστέρησιν εἰς τήν ἀνάληψιν ἀποφασιστικῶν δράσεων διά τήν προστασίαν της;

Τό γεγονός ὅτι κατά τήν διάρκειαν τῆς πανδημίας τοῦ νέου κορωνοϊοῦ Covid-19, μέ τόν ἐπιβληθέντα περιορισμόν τῶν μετακινήσεων, τό κλείσιμον ἐργοστασίων καί τήν μείωσιν τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος καί παραγωγῆς, παρετηρήθη μείωσις τῶν ρύπων καί τῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς ἀτμοσφαιρας, ἀπέδειξε τόν ἀνθρωπογενῆ χαρακτήρα τῆς συγχρόνου οἰκολογικῆς κρίσεως. Κατέστη ἐκ νέου σαφές ὅτι ἡ βιομηχανία, ὁ σύγχρονος τρόπος μετακινήσεως, τό αὐτοκίνητον καί τό ἀεροπλάνον, ἡ ἀδιαπραγμάτευτος προτεραιότης τῶν οἰκονομικῶν δεικτῶν καί ἄλλα συναφῆ, ἐπηρεάζουν ἀρνητικῶς τήν περιβαλλοντικὴν ἰσορροπίαν καί ὅτι ἡ ἀλλαγὴ πορείας πρὸς τήν κατεῦθυνσιν μιᾶς οἰκολογικῆς οἰκονομίας ἀποτελεῖ ἀδήριτον ἀναγκαιότητα. Δέν ὑπάρχει ἀληθὴς πρόοδος, ἡ ὁποία στηρίζεται εἰς τήν καταστροφὴν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Εἶναι ἀδιανόητον νά λαμβάνωνται οἰκονομικαὶ ἀποφάσεις χωρὶς νά συνυπολογίζωνται αἱ οἰκολογικαὶ ἐπιπτώσεις των. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις δέν εἶναι δυνατόν νά παραμένῃ ἐφιάλτης διά τήν οἰκολογίαν. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ὑπάρχει ἐναλλακτικὴ ὁδὸς οἰκονομικῆς ὀργανώσεως καί ἀναπτύξεως ἐναντι τοῦ οἰκονομισμοῦ καί τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος εἰς τήν μεγιστοποίησιν τῆς κερδοφορίας. Τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος δέν εἶναι ὁ homo oeconomicus.

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, τό ὁποῖον κατά τὰς τελευταίας δεκαετίας πρωτοστατεῖ εἰς τόν χώρον τῆς προστασίας τῆς κτίσεως, θά συνεχίσῃ τὰς οἰκολογικάς του πρωτοβουλίας, τήν ὀργάνωσιν οἰκολογικῶν συνεδρίων, τήν κινήτοποίησιν τῶν πιστῶν καί πρωτίστως τῆς νεολαίας, τήν ἀνάδειξιν τῆς προστασίας τοῦ περιβάλλοντος εἰς βασικόν θέμα τοῦ διαθρησκευτικοῦ διαλόγου καί τῶν κοινῶν πρωτοβουλιῶν τῶν θρησκευτῶν, τὰς ἐπαφὰς μέ πολιτικούς ἡγέτας καί θεσμούς, τήν συνεργασίαν μέ περιβαλλοντικάς ὀργανώσεις καί οἰκολογικά κινήματα. Εἶναι προφανές ὅτι ἡ σύμπραξις διά τήν προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος δημιουργεῖ διαύλους ἐπικοινωνίας καί δυνατότητας διά νέας κοινὰς δράσεις.

Ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι αἱ περιβαλλοντικαὶ δραστηριότητες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἶναι προέκτασις τῆς ἐκκλησιολογικῆς αὐτοσυνειδησίας του καί δέν ἀποτελοῦν ἀπλῶς περιστασιακὴν ἀντίδρασιν εἰς ἓν νέον φαινόμενον. Ἡ ἰδία ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐφηρμοσμένη οἰκολογία. Τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, σύνολος ἡ λατρευτικὴ ζωὴ, ὁ ἀσκητισμός καί ὁ κοινοτισμός, ἡ καθημερινότης τῶν πιστῶν, ἐκφράζουν καί παράγουν βαθύτατον σεβασμόν πρὸς τήν κτίσιν. Ἡ οἰκολογικὴ εὐαισθησία τῆς Ὁρθοδοξίας δέν ἐδημιουργήθη, ἀλλὰ ἀνεδείχθη ἀπὸ τήν σύγχρονον περιβαλλοντικὴν κρίσιν. Ὁ ἀγὼν διά τήν προστασίαν τῆς δημιουργίας εἶναι κεντρικὴ διάστασις τῆς πίστεώς μας. Ὁ

σεβασμός τοῦ περιβάλλοντος εἶναι ἔμπρακτος δοξολογία τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἡ καταστροφή τῆς κτίσεως εἶναι προσβολή τοῦ Δημιουργοῦ, ὅπως ἀσύμβατος μέ τās βασικάς παραδοχάς τῆς χριστιανικῆς θεολογίας.

Τιμώτατοι ἀδελφοί καί προσφιλέστατα τέκνα,

Αἱ οἰκοφιλικά ἀξία τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως, ἡ πολύτιμος παρακαταθήκη τῶν Πατέρων, ἀποτελοῦν ἀνάχωμα κατά τῆς κουλτούρας, ἀξιολογική βάση τῆς ὁποίας εἶναι ἡ κυριαρχία τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς φύσεως. Ἡ πίστις εἰς Χριστόν ἐμπνέει καί ἐνισχύει τὴν ἀνθρωπίνην προσπάθειαν ἐνώπιον καί τῶν μεγίστων δυσκολιῶν. Ὑπὸ τό πρῖσμα τῆς πίστεως, δυνάμεθα νά ἀνακαλύπτωμεν καί νά ἀξιολογῶμεν ὄχι μόνον τās προβληματικές πτυχάς, ἀλλά καί τās θετικές δυνατότητας καί προοπτικές τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. Καλοῦμεν τούς ὀρθοδόξους νέους καί τās νέας νά συνειδητοποιήσουν τὴν σημασίαν τοῦ νά ζοῦν ὡς πιστοὶ χριστιανοὶ καί σύγχρονοι ἄνθρωποι. Ἡ πίστις εἰς τόν αἰώνιον προορισμόν τοῦ ἀνθρώπου κρατύνει τὴν μαρτυρίαν μας ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, εὐχόμενοι ἐκ Φαναρίου πᾶσιν ὑμῖν αἴσιον καί παντευλόγητον τό νέον ἐκκλησιαστικόν ἔτος, καρποτόκον εἰς ἔργα χριστοπρεπῆ, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κτίσεως ὅλης καί πρὸς δόξαν τοῦ πανσόφου Ποιητοῦ τῶν ἀπάντων, ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς, πρεσβείαις τῆς Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου, τὴν χάριν καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ τῶν θαυμασιῶν.

βκ' Σεπτεμβρίου α'
Ὁ Κωνσταντινουπόλεως β.
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν